

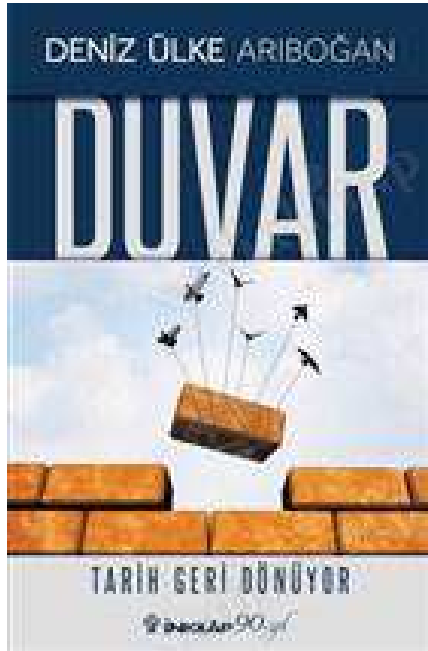
Ünalmiş A. N. (2018). "Arıboğan Deniz Ülke (2017). "Duvar Tarih Geri Dönüyor", İstanbul: İnkılap Yayınları, 208 s., ISBN: 978-975-10-3842-5", *Karadeniz Araştırmaları*, XV/60: 226-228.

Makale Gönderim Tarihi: 19.11.2018; Yayına Kabul Tarihi: 22.11.2018

ARIBOĞAN Deniz Ülke (2017). "Duvar Tarih Geri Dönüyor", İstanbul: İnkılap Yayınları, 208 s., ISBN: 978-975-10-3842-5

Ahmet Nafiz ÜNALMIŞ*

Deniz Ülke Arıboğan tarafından kaleme alınan "Duvar Tarih Geri Dönüyor" isimli eser, duvar metaforu üzerinden ülkelerin "düşman" ya da "öteki" olarak tarif ettiklerine karşı gösterdikleri savunma mantığını anlatmaktadır. Mümkün olduğu kadar yalın bir dille yazılan eserde disiplinler arası bir yaklaşımdan faydalanılarak duvar metaforu üzerinden ülkelerin yürüttüğü politikaların tarihsel, sosyolojik ve siyasi analizi yapılmıştır. Bu bağlamda eser, okuyucunun konuya geniş bir perspektiften bakmasına imkân tanımaktadır. Her bölümün sonunda anlatılan konuya dair çeşitli dijital kaynakların yer aldığı karekodlar yerleştirilerek, kitapta yer alan bilgilerin ötesine geçilmiş ve okuyucunun konuyu daha iyi anlaması sağlanmaya çalışılmıştır.

Arıboğan'a göre küreselleşmeye, göçe, askeri yayılmacılığa, siber tehlikelere karşı örülen duvarlar nihayetinde demokrasiye karşı örülmekte ve otoriter sistemlerin yükselişiyle bu süreç devam etmektedir. Demokrasinin geri çekilme yaşadığı içinde bulunduğumuz çağ, çok yakında kendi antitezini üreterek tekrar demokratik zemine girecektir. Kitabın ana fikri bu görüş üzerine bina edilmiştir.

* Dr., Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, ORCID: 0000-0001-5043-6396, E-posta: nafizunalmis@gmail.com.

Eser, sekiz bölümden meydana gelmektedir. İlk bölümde insanlığın duvarlarla ilişkisi; şehirlerin etrafında beliren ilk surların ortaya çıkışıyla başlatılmış ve daha sonra duvarların, egemenliğin bir nişanesi konumuna gelmesiyle devam etmiştir. Duvarlar, bir taraftan içerisinde yaşayan insan topluluğunun güvenliğini sağlarken diğer taraftan da duvarın her iki yanında kalanlar açısından düşman veya öteki olarak tanımlanan ve endişe üreten bir merkez olma özelliğini göstermiştir. Bu bölümde yazar, duvarların insanların kendini koruma psikolojisinden hareketle biz ve öteki olarak tarif edilen Hobbesçu korku ve güvenlik ikilemi gibi kavramlar açısından oynadığı rollere değinmiştir.

Kitabın ikinci bölümünde, küreselleşmenin henüz yüzyılın başında umut vaat ettiğini ancak ulusal sınırları belirgin hale getiren duvarların, dünyayı heterojen hale dönüştürmesi sonucu; yabancı düşmanlığı, radikal dincilik gibi toplumları farklılaştıran unsurları ön plana çıkardığı vurgulanmıştır. Dünyada AB başta olmak üzere İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan birçok birliğin can çektiği; Berlin Duvarı'nın yıkılışı nasıl rekabetçi ve çatışmacı bir politik anlayışın çöktüğünü simgeliyorsa, Trump'ın Meksika'ya yönelik duvarı gündeme taşımasının da geçmişteki çatışmacı geleneğin yeniden doğduğunu simgelediği belirtilmiştir.

Arıboğan kitabın üçüncü bölümünde, küresel konjonktürde yaşanan gelişmelerle, mülteci akımları ve endüstri 4.0'ın gelişmeye başlamasıyla ülkelerin dışarıdan kontrolsüz biçimde gelebilecek tehlikelere karşı duvarlı önlemler almakta olduğunu anlatmıştır. Avrupa'da popülizmin yükselişi ve sağ partilerin iktidara gelmesinin de duvara dayalı korumacılığın sembolü haline geldiği belirtilmiştir. Ayrıca bu bölümde Avrupa sınırlarını kaplayan çitlerin ve duvarların inşa edilmesinin amil sebepleri arasında; Avrupa'da yükselen sağ hareketin, Avrupa'da yaşayan Müslümanların resmi statüsünün önüne geçmek istemesinin yanı sıra Müslüman mültecilerin girişlerini engellemek ve geniş kitlelerin sempatisini kazanmaya çalışması gösterilmiştir.

Dördüncü bölümde; enformasyon çağında devletler üzerinde yaygın hale getirilen, siyasi otoriteleri tehdit edebilecek yazılı, sesli, görüntülü veri trafiğinin sansürlenmesinden yani sosyal dünyada örülen güvenlik duvarlarından söz edilmektedir. Arıboğan'a göre siber tehlikeye karşı devletlerin üç seçeneği bulunmaktadır. Birinci seçenek, savunma amaçlı duvarlar geliştirmek; ikinci seçenek, karşı saldırıyı caydırma amaçlı olarak siber yeteneklerin artırılması; üçüncü seçenek, caydırma amaçlı ve kendi bölgelerine yönelik tecavüzleri engelleyecek bir yetenek göstermektir. Esasen devletlerin bu alanda başarı sağlayabilmesi için her üç alanda da etkin olması gerekmektedir.

Beşinci bölümde Pasifik'in yükselen gücü Çin'in yayılmacılığını engellemek için duvar yapılmasındaki en önemli sebeplerden, Kuzey Kore sorunu incelenmektedir. Arıboğan'a göre Kuzey Kore sorununun Çin ve Rusya tarafından bertaraf edilememesi, Çin'in Kuzey Kore'ye yönelik ikircikli yaklaşımı; ABD açısından, duvarlı dünyanın oluşturulması ve Batı sistemi için-

de kendi konumunu konsolide etmek için bir fırsat doğurmuştur. Artık, ABD için Rusya'nın dışında Batı düşmanı olarak beliren, neo-emperyalist amaçlar taşıyan bir başka güç de söz konusudur.

Eserin altıncı bölümünde, Rusya'nın küresel aktör olarak yeniden doğuşuna değinilmiştir. Rus stratejisinin 2010 yılından itibaren savunmadan hücumla kayması, başta Ukrayna olmak üzere Rusya'ya komşu Baltık ülkelerini duvar inşa etmeye mahkûm etmiştir. Bu duvarlar, Rus askeri gücünü durdurmak yönünde yetersiz kalsa da Rusya'nın sınırlarını vurgulaması bakımından önem arz etmektedir. Altıncı bölümün devamında Türkiye'nin inşa ettiği duvarlara da değinilmiştir. Arıboğan'a göre başta Suriye'den gelebilecek mülteci dalgalarını önlemek amacıyla yapılan duvarlar, aşama aşama ülkenin bütün doğu sınırlarını kapsayacaktır. Türkiye'nin yapmış olduğu duvarlar, sadece Türkiye'nin değil Avrupa ve NATO'nun da sınırları belirgin hale getirecektir.

Eserin yedinci bölümünde Arıboğan, duvar çekme mantığının demokrasinin antitezi olduğu görüşünden hareketle, alt kimliklerin ulus ve vatandaşlık bağlarının yerini aldığı bir dünyada, duvar örmeyi bu salgına karşı bir aşı kampanyası olarak tanımlamıştır. Arıboğan'a göre günümüzde teknolojinin yaygınlaşması, totaliter ve otoriter rejimleri besleyen sistemi ve ona yandaşlık yapan geniş kitleleri büyütmede; bu sebeple içinde bulunduğumuz çağ, özgürlükçü olmayan demokrasilerin yükselişine şahitlik etmektedir.

Sonuç bölümünde yazar; duvar kavramının anlamını, temsil ettiği değerleri ve psiko-sosyal içeriğini bilmenin gelişmekte olan sistemi doğru anlamak için gerekli olduğunu vurgulamıştır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nın öncesinde dünya genelinde bir savaşın yaşanmayacağı tahmininde bulunan entelektüellerin tahmininin tutmadığını ifade eden Arıboğan, ülkelerin duvar çekme politikalarının da ileride ortaya çıkabilecek daha büyük bir savaşın habercisi olabileceğini, bunu bugünden öngörerek insanlığın Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarındaki yanılığa düşmemesi gerektiğini okuyucuya aktarmıştır. Yazarın anlatımından hareketle ülkelerin duvar çekme politikalarının daha sonra ortaya çıkabilecek bir savaşın kırılma noktasını oluşturma riski, uluslararası konjonktürde yaşanan gelişmeler değerlendirildiğinde ihtimal dâhilindedir. Bu bakımdan bir siyaset bilimci olarak kitabın okuyucuya vermek istediği mesajı son derece somut ve incelemeye değer bulmaktayım.